

А. В. Матвійчук,

доктор філософських наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0008-8589>

А. С. Багатко,

здобувачка вищої освіти другого (освітньо-наукового) рівня
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4673-7406>

МУНІЦИПАЛЬНА ПОЛІЦІЯ: ПОТЕНЦІАЛ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ, ПРАВОПОРЯДКУ, ОХОРОНИ ПРАВ, СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

Навчально-науковий інститут права
Національного університету водного господарства та природокористування
вул. Олекси Новака, 75, навчальний корпус № 8, 33000, Рівне, Україна
E-mails: amvriv06@ukr.net, a.s.bahatko@nuwm.edu.ua

Мета: окреслити сучасний потенціал муніципальної поліції у контексті реалізації повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. **Методи дослідження:** використано, зокрема, аналітичний метод, узагальнення та системний у поєднанні з комплексним підходом. **Результати:** на теоретичному рівні дослідження встановлено, що у період воєнного стану у новому світлі постала проблематика забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян у поєднанні із надзвичайно актуальними завданнями у галузі оборонної роботи. Реалізація відповідних повноважень потребує певних механізмів на рівні місцевого самоврядування, яким міг би стати інститут місцевої (муніципальної) поліції. **Обговорення:** логіка триваючої реформи децентралізації має сприяти реалізації права органів місцевого самоврядування створювати внутрішні адміністративні структури задля ефективної реалізації законом визначених повноважень. Враховуючи зарубіжний досвід і українську практику розбудови інститут місцевої (муніципальної) поліції, нормативно-правове оформлення таких інститутів є надзвичайно актуальним. Вагомим аргументом для цього є окреслений у роботі потенціал муніципальних інститутів охорони правопорядку щодо виконання завдань у галузі оборонної роботи. У статті показано, що підрозділи муніципальної поліції, створені органами місцевого самоврядування, могли б виступати організаційним ядром добровільних формувань і національного спротиву на окремих територіях.

Ключові слова: муніципальна поліція; місцеве самоврядування; повноваження місцевого самоврядування; децентралізація.

Постановка проблеми та її актуальність. Вже понад десять років триває агресія РФ проти України. Нав'язана українцям війна стала випробуванням не лише сили духу українства, але й перевіркою ефективності держави та її інсти-

тутів, що розбудовувалися від моменту проголошення незалежності у 1991 році. Зауважимо, що одним з важливих напрямів державного будівництва в Україні стало місцеве самоврядування.

Органи місцевого самоврядування традиційно є найближчими до людей і потрактовуються як такі, що мають потенціал забезпечити ефективно і близьке до громадянина управління. Європейська хартія місцевого самоврядування прямо визначає, що самоврядування «означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення» [1]. Реалізація вказаних права і спроможності органів місцевого самоврядування, серед іншого, передбачає, відповідно до ст. 6 Хартії, «можливість визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління».

Очевидно, що війна зумовила нові потреби й увиразнила нові аспекти вже відомих завдань і проблеми, що є типовими для життя громад, і на що мають ефективно реагувати органи місцевого самоврядування. Зокрема у період воєнного стану у новому світлі постала проблематика забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян у поєднанні із надзвичайно актуальними завданнями у галузі оборонної роботи. В означеній ситуації є підстави по-новому поглянути на потенціал муніципальної поліції саме у контексті реалізації означених повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування у зв'язку воєнним станом і повоєнною перспективою.

Метою статті є окреслити сучасний потенціал муніципальної поліції у контексті реалізації повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Методологічні засоби пропонованого дослідження детерміновані його теоретичним характером, що робить доречним залучення загально-теоретичних й аналітичних методів дослідження нормативно-правових актів й наукових робіт за обраною проблематикою.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Необхідно відзначити, що сама по собі ідея муніципальної поліції в Україні не нова і давно дискутується у зв'язку із темою забезпечення

громадського порядку та безпеки на місцевому рівні. Інститут муніципальної поліції, його особливості й перспективи виступали предметом аналізу значної кількості дослідників, серед яких нашу увагу привернули роботи таких науковців, як-от С. Білорусов і Я. Шкарапата (дослідили правові засади формування та практика створення поліції місцевого самоврядування [2]); Т. Мінка (узагальнив проблемні питання створення місцевої (муніципальної) поліції в Україні [3]); С. Комісаров (досліджував актуальні питання функціонування місцевої (муніципальної) поліції [4]); В. Орлов (дослідив особливості реалізації інституту муніципальної поліції постсоціалістичних країнах ЄС [5]); Ю. Топчій (узагальнив досвід організації та діяльності органів місцевого самоврядування зі створення муніципальних інститутів охорони правопорядку [6]); С. Шевченко (досліджував український і зарубіжний досвід участі муніципальної варти у підтриманні громадського порядку [7]). Усі згадані автори так чи інакше обстоюють ідею створення й легітимації муніципальних інститутів охорони правопорядку, потенціал яких корисний для виконавчих органів місцевого самоврядування щодо ефективної реалізації повноважень з забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Перспективність такої візії проблеми підтверджує і той факт, що на рівні Верховної Ради України були спроби надати муніципальним поліцейським формуванням легальний характер, але безуспішні. Як приклад можна згадати проєкт Закону України «Про муніципальну поліцію» від 10.07.2014 № 4276а і проєкт Закону України «Про муніципальну варту» від 02.07.2015 № 2890.

Отже наявні теоретичні й практичні (у сенсі представлених у парламенті законопроєктів) зусилля досі не увінчалися успіхом, а тема потенціалу муніципальних інститутів охорони правопорядку залишається відкритою для наукових досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одразу відзначимо, що незавершений характер децентралізації та територіальної організації влади в Україні визнається в експертному середовищі й підтверджується урядовими докумен-

тами. Зокрема нині на розгляді уряду перебуває проєкт розпорядження «Про План заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади на 2024-2027 роки» [8]. План містить дев'ять конкретних завдань для подальшої реалізації реформ, серед яких варто наголосити на завданнях: 1) відновлення діяльності органів місцевого самоврядування та виконавчої влади на деокупованих територіях; 2) розмежування повноважень органів місцевого самоврядування та виконавчої влади за принципом субсидіарності; 3) створення механізмів для залучення жителів до прийняття управлінських рішень на місцях, розвиток форм прямого народовладдя; 4) закріплення результатів реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Конституції України. Як наголошує заступниця міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України Олександра Азархіна «нова візія враховує як актуальні виклики повномасштабної війни, так і вимоги до України як кандидата на вступ до ЄС» [9]. У зв'язку з означеним, зауважимо, що в умовах триваючої російсько-української війни та значних зовнішніх ризиків для української держави після її закінченню у контексті реформування місцевого самоврядування та територіальної організації більшої уваги варто приділити спроможностям місцевих громад вирішувати питання щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян, а також у галузі оборонної роботи. Відзначимо, що відповідні повноваження передбачені чинним Законом України «Про місцеве самоврядування» (ст. 36 і ст. 38) [10].

Зокрема, ст. 36 цього Закону визначає повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі оборонної роботи, до яких належать: 1) сприяння організації призову і організації навчальних (перевірочних) та спеціальних військових зборів; 2) організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою, підготовкою і виконанням завдань територіальної оборони, на відповідній території; 3) здійснення заходів щодо створення належних умов для функціонування пунктів

пропуску через Державний кордон України; 4) сприяння Державній прикордонній службі України у підтриманні відповідного режиму на державному кордоні; 5) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву.

Очевидно реалізація відповідних повноважень потребує певних механізмів на рівні місцевого самоврядування (механізмів у сенсі інституцій організаційно-правових). Відповідною інституцією вбачаємо місцеву (муніципальну) поліцію. Наша позиція у даному випадку враховує і зміст ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування», що встановлює повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Зокрема, це повноваження (власні) щодо сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України. Крім того, в означеній сфері Законом передбачено низку делегованих повноважень: 1) вжиття у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державного і громадської безпеки і порядку; 2) вжиття необхідних заходів щодо захисту критичної інфраструктури; 3) здійснення контролю за забезпеченням при проведенні публічних заходів громадської безпеки і порядку; 4) розгляд справ про адміністративні правопорушення [10]. Переконані, що практична реалізація відповідних повноважень зазнала б суттєвих й позитивних змін за допомогою утворення місцевої (муніципальної) поліції з повноваженнями реалізації завдань територіальної оборони. Аргументуємо нашу позицію.

У теорії основними завданнями муніципальної поліції є патрулювання вулиць, реагування на порушення громадського порядку, участь у профілактичній роботі з населенням тощо [2; 4]. Європейська практика розвитку муніципальної поліції демонструє продуктивність такої ідеї для забезпечення правопорядку у територіальних громадах й на рівні місцевого самоврядування [5; 6; 7]. Наявні дослідження вказують на те, що муніципальна поліція у європейських краї-

нах, зазвичай виконує такі завдання: 1) здійснює патрулювання вулиць та громадських місць для забезпечення громадського порядку, запобігання злочинам та іншим порушенням; 2) співпрацює з місцевими жителями, приймаючи скарги, надаючи консультації та виконуючи інші завдання для забезпечення безпеки та комфорту місцевого населення; 3) проводить інформаційно-просвітницьку роботу серед населення, організацію заходів з попередження злочинності та участь у соціальних програмах; 4) відповідає на виклики та сигнали щодо різних інцидентів на вулицях, включаючи дорожньо-транспортні пригоди, сутички, конфлікти тощо; 5) реалізує певні адміністративні функції, зокрема накладання штрафів за порушення правил дорожнього руху, порушення правил благоустрою, санітарно-гігієнічних вимог та за інші адміністративні правопорушення; 6) співпрацює з іншими структурами правоохоронної системи (передусім з органами поліції) для забезпечення безпеки та порядку в громадах (певних територіальних одиницях).

Наведений перелік очевидно не висчерпує функціональних можливостей муніципальної поліції, втім ілюструє її потенціал. До того ж ми вважаємо, що значний потенціал у муніципальних інститутах охорони правопорядку – муніципальної поліції, є у контексті виконання завдань територіальної оборони. Саме підрозділи (або службовці) муніципальної поліції можуть стати основою добровольчих формувань територіальних громад.

Зауважимо, що відповідно до «Положення про добровольчі формування територіальних громад», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1449 (далі – Положення про ДФТГ), такі формування є елементом територіальної оборони, на який урядом поклаються значні завдання – 17 позицій, серед яких виокремимо, як найбільш показові такі: 1) своєчасно реагувати та вживати необхідних заходів для оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройної агресії проти України; 2) брати участь у захисті населення,

територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій; 3) брати участь у підготовці громадян України до національного спротиву; 4) брати участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління; 5) брати участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій разом з Національною поліцією; 6) брати участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах разом з Національною поліцією; 7) організовувати навчання членів добровольчих формувань з метою ефективного виконання своїх завдань [11].

Наведений перелік завдань добровольчих формувань територіальних громад, а також інші позиції Положення про ДФТГ, дозволяють припустити, що відповідні функції на себе могли б взяти підрозділи муніципальної поліції, створені органами місцевого самоврядування. У малочисельних громадах такі підрозділи (або їх службовці) могли б виступати організаційним ядром добровольчих формувань. На нашу думку, такий підхід відповідатиме і положенням Закону України «Про основи національного спротиву» [12].

Вказаний Закон визначає правові та організаційні засади національного спротиву, основи його підготовки та ведення, завдання і повноваження сил безпеки та сил оборони та інших визначених законодавством суб'єктів з питань підготовки і ведення національного спротиву. Серед іншого Закон визначає статус добровольчих формувань територіальної громади у створенні та організації роботи яких органи місцевого самоврядування беруть безпосередню участь. Вважаємо, що реалізація політики і заходів національного спротиву на рівні місцевого самоврядування набула б додаткового стимулу у разі (1) законодавчого впровадження інституту муніципальної поліції і (2) покладення на неї завдань територіальної оборони.

Відзначимо, що фінансування та матеріально-технічне забезпечення національного спротиву здійснюються за рахунок і у межах коштів Державного бюджету України і місцевих бюджетів (ст. 23 Закону України «Про основи національного спротиву» [12]). Оскільки національна економіка переживає не найкращі часи, то питання раціонального використання бюджетних коштів також на часі. Отже утворення муніципальної поліції з повноваженнями у галузі оборонної роботи й забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян, напевно було б корисне і з фінансової точки зору.

Практична реалізація запропонованої ідеї передбачає ухвалення Закону України «Про муніципальну варту» (ця назва більш вдало відображає сутність нового поліцейського формування) з внесеннями відповідних змін у Закон України «Про місцеве самоврядування».

Висновки. Критерієм успішності розвитку місцевого самоврядування в Україні очевидно необхідно вважати фактичну (і реальну) спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ на відповідних територіях. Саме тому логіка триваючої реформи децентралізації має сприяти реалізації права органів місцевого самоврядування створювати внутрішні адміністративні структури задля ефективної реалізації законом визначених повноважень. Зокрема, значний потенціал щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян у поєднанні з реалізацією завдань у галузі оборонної роботи мають муніципальні інститути охорони правопорядку (муніципальна поліція або муніципальна варта). Означена позиція обґрунтована змістом норм низки нормативно-правових актів, зокрема законами «Про місцеве самоврядування», «Про основи національного спротиву», а також Положення Про добровільчі формування територіальних громад». Крім того, створення муніципальних інститутів охорони правопорядку орієнтованих і на завдання у галузі оборонної роботи сприяло би раціональному використанню фінансових ресурсів держави

й місцевого самоврядування у відповідних сферах. Очевидно, що реалізація запропонованої ідеї передбачає ухвалення Закону України «Про муніципальну варту», зміст якого потребує спеціального теоретико-правового опрацювання, що і стане предметом наших подальших досліджень.

Література

1. Європейська хартія місцевого самоврядування, м. Страсбург, 15 жовт. 1985 року. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення 07.03.2024).

2. Білорусов С.Г., Шкарапата Я.Є. Правові засади формування та практика створення поліції місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень*. 2016. № 3. С. 85–94.

3. Мінка Т.П. Проблемні питання створення місцевої (муніципальної) поліції в Україні. *Правова позиція*. 2017. № 2. С. 25–30.

4. Комісаров С.А. Актуальні питання функціонування місцевої (муніципальної) поліції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 126–132.

5. Орлов В.А. Муніципальна поліція в пост-соціалістичних країнах ЄС: компаративне дослідження. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2. С. 12–18.

6. Топчій Ю.М. До дискусії про перспективи створення в Україні муніципальних органів охорони правопорядку. *Revista Științifică Internațională "Supremația Dreptului"*. 2019. № 1. С. 56–63.

7. Шевченко С.І. Участь муніципальної варті у підтриманні громадського порядку: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (115). С. 549–553.

8. Команда Мінінфраструктури презентувала результати роботи та плани на 2024 рік щодо регіональної політики та децентралізації. Урядовий портал. 8.02.2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/komanda-mininfrastruktury-prezentuvava-rezultaty-roboty-ta-plany-na-2024-rik-shcho-do-rehionalnoi-polityky-ta-detsentralizatsii> (дата звернення 07.03.2024).

9. Реформа децентралізації триває: результати та плани. *Голос України*. 15.02.2024. URL: <http://www.golos.com.ua/article/376929> (дата звернення 07.03.2024).

10. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 трав. 1997 року № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 07.03.2024).

11. Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 груд. 2021 р. № 1449. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 07.03.2024).

12. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 року № 1702-IX (зі змінами і доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення 07.03.2024).

References

1. Evropeiska khartiia mistsevoho samovriadvannia, m. Strasburh, 15 zhovt. 1985 roku. Zakonodavstvo Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (data zvernennia 07.03.2024).

2. Bilorusov S.H., Shkarapata Ya.Ye. Pravovi zasady formuvannia ta praktyka stvorennia politsii mistsevoho samovriadvannia. *Yurydychnyi biuletен*. 2016. № 3. S. 85–94.

3. Minka T.P. Problemni pytannia stvorennia mistsevoi (munitsypalnoi) politsii v Ukraini. *Pravova pozytsiia*. 2017. № 2. S. 25–30.

4. Komissarov S.A. Aktualni pytannia funktsionuvannia mistsevoi (munitsypalnoi) politsii. *Pravovyi chasopys Donbasu*. 2018. № 1. S. 126–132.

5. Orlov V.A. Munitsypalna politsiia v postsotsialistychnykh krainakh YeS: komparatyvne

doslidzhennia. *Pravovyi chasopys Donbasu*. 2018. № 2. S. 12–18.

6. Topchii Yu.M. Do dyskusii pro perspektyvy stvorennia v Ukraini munitsypalnykh orhaniv okhorony pravoporiadku. *Revista Științifică Internațională “Supremația Dreptului”*. 2019. № 1. S. 56–63.

7. Shevchenko S.I. Uchast munitsypalnoi varty u pidtrymani hromadskoho poriadku: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2021. № 2 (115). S. 549–553.

8. Komanda Mininfrastruktury prezentovala rezultaty roboty ta plany na 2024 rik shchodo rehionalnoi polityky ta detsentralizatsii. Uriadovyi portal. 8.02.2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/komanda-mininfrastruktury-prezentovala-rezultaty-roboty-ta-planu-na-2024-rik-shchodo-rehionalnoi-polityky-ta-detsentralizatsii> (data zvernennia 07.03.2024).

9. Reforma detsentralizatsii tryvaie: rezultaty ta plany. *Holos Ukrainy*. 15.02.2024. URL: <http://www.golos.com.ua/article/376929> (data zvernennia 07.03.2024).

10. Pro mistseve samovriadvannia: Zakon Ukrainy vid 21 trav. 1997 roku № 280/97-VR (zi zminamy i dopovnenniamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia 07.03.2024).

11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dobrovolchi formuvannia terytorialnykh hromad: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 hrud. 2021 r. № 1449. Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#Text> (data zvernennia 07.03.2024).

12. Pro osnovy natsionalnoho sprotyvu: Zakon Ukrainy vid 16 lyp. 2021 roku № 1702-IX (zi zminamy i dopovnenniamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (data zvernennia 07.03.2024).

Andriy Matviichuk, Anastasia Bagatko

**MUNICIPAL POLICE: THE POTENTIAL IN THE CONTEXT OF
IMPLEMENTING THE EXECUTIVE BODIES OF LOCAL SELF-
GOVERNMENT POWERS ENSURING LEGALITY, LAW ORDER, PROTECTING
THE RIGHTS, FREEDOMS AND LEGITIMATE INTERESTS OF CITIZENS**

Institute of Law

National University of Water Management and Environmental Engineering
Oleksy Novaka street № 75, academic building № 8, 33000, Rivne, Ukraine
E-mails: amvriv06@ukr.net, a.s.bahatko@nuwm.edu.ua

***Purpose:** to outline the current potential of the municipal police in the context of implementing the powers of executive bodies of local self-government to ensure legality, law and order, protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens. **Research methods:** the authors used in particular, the analytical method, generalization and system in combination with an integrated approach. **Results:** it was established that at the theoretical level of the research, during the period of martial law, the issues of ensuring legality, law and order, protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens in combination with extremely urgent tasks in the field of defense work appeared in a new light. Implementation of relevant powers requires certain mechanisms at the level of local self-government, which could become the institute of local (municipal) police. **Discussion:** the logic of the ongoing decentralization reform should facilitate the realization of the right of local self-government bodies to create internal administrative structures for the effective implementation of legally determined powers. Taking into account the foreign experience and the Ukrainian practice of building local (municipal) police institutes, the normative and legal design of such institutes is extremely relevant. A strong argument for this is the potential of municipal law enforcement institutions outlined in the work to perform tasks in the field of defense work. The article presents that municipal police units created by local self-government bodies could act as the organizational core of voluntary formations and national resistance in certain territories.*

***Key words:** municipal police; local self-government; powers of local self-government; decentralization.*

Стаття надійшла до редакції 23.05.2024